

BERICHTEN AAN WADVAARDERS,
bericht **EXTRA**.

Hoofdstraat 149
9827 PA LETTELBERT
05945-14826

Lettelbert, 26 juni 1991

Onderwerp: Aanbieden van rapport aan de Wadden Advies Raad

Op 26 juni 1991 is te Leeuwarden het rapport "WADVAARDERS EN HUN ZEE" -- Een analyse van Waddenbeleid aangeboden door de voorzitter van de Wadvaarders aan de voorzitter van de Wadden Advies Raad. Daarbij was het dagelijks bestuur van de Federatie van Waddenzeegemeenten bij aanwezig.

Dit rapport is opgesteld op verzoek van de "Wadvaarders", vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden.

Een korte voorgeschiedenis, een samenvatting en enkele conclusies uit het rapport vindt u bijgevoegd.

Het rapport is te bestellen, bij voorkeur door overmaking van fl. 15,- op giro rek. 3991305 ten name van Vereniging van Wadvaarders onder vermelding van "rapport 91".

Het rapport is ook schriftelijk en telefonisch te bestellen bij het secretariaat van de Vereniging van Wadvaarders

Hoofdstraat 149
9827 PA Lettelbert
Tel. 05945-14826

De kosten bedragen ook dan fl. 15,- incl. porto.

Sieb

WADVAARDERS EN HUN ZEE --- Een analyse van Waddenbeleid

C.H. van Roon
M.J. Buiskool

Uitgave van de Wadvaarders, vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden.

Voorgeschiedenis

De eerste belangrijke beslissing die speciaal de wadvaarder trof in zijn bewegingsvrijheid was het Aanwijzingsbesluit Waddenzee in 1981. De wadvaarder werd de toegang ontzegd tot grote fraaie gebieden. De reden van de aanwijzing, de achterliggende motivatie en de geboden inspraak aan de gebruikers hebben toen gezorgd voor een breed draagvlak onder de wadvaarders.

Nu, bijna 10 jaar later vindt nieuwe regelgeving plaats. Deze regelgeving bestaat uit de Gemeentelijke Verordening Waddenzee en de nog niet openbaar gemaakte Aanwijzing Waddenzee 2.

De verordening betekent voor een groep gebruikers van de Waddenzee een verdere beperking in haar beleving van de Waddenzee.

Deze gebruikers hebben zich verenigd in "De Wadvaarders", vereniging voor vrij en verantwoord varen op de Wadden.

Zij is van mening dat deze beleving van het natuurlijk schoon wordt beperkt zonder dat daar enig positief effect van uitgaat voor het natuurlijk milieu van de Waddenzee.

De vereniging "Wadvaarders" heeft de opstellers gevraagd een onderzoek te doen naar de mogelijke verstoring door de rekreatieve wadvaarders, op diep en ondiep water.

De verwoording van het onderzoek is neergelegd in de nota "Wadvaarders en hun zee. -- Een analyse van Waddenbeleid.

De nota bestaat uit drie delen.

In Deel 1 wordt een beeld geschetst van de belangrijkste bedreigingen van de Waddenzee. Daarna wordt de relatie weergegeven tussen de rekreatieve wadvaarder en de zeehonden en vogels op het wad, de inbreng in het Waddenmilieu van de wadvaarder en de doelstelling van zijn aanwezigheid op het wad.

In Deel 2 worden vergelijkingen gemaakt tussen verschillende nota's en beleidsstudies. De verschillen in deze stukken worden naar voren gebracht. De Gemeentelijke Verordening Waddenzeegebied wordt in Deel 3 op enkele punten besproken. De opzet is geweest dat bestuurders zich er van bewust zijn dat de verordening een zwak instrument is om te gebruiken.

Samenvatting

De Waddenzee wordt bedreigd door vervuiling en inpoldering.

In de PKB-Waddenzee van 1980 staan de uitgangspunten geformuleerd om deze bedreigingen een halt toe te roepen. Sindsdien hebben vele nota's over de Waddenzee het licht gezien.

Over de rekreatie wordt in deze nota's met nadruk gesteld dat vele rekreatieve vormen op de Waddenzee geen ernstige schade toebrengen aan het milieu. Toch wordt één van de rekreatieve vormen die zo sterk gebiedsgebonden is, door nieuwe regelgeving aan banden gelegd.

Het terughoudende beleid ten aanzien van het afsluiten van gebieden lijkt te zijn verlaten.

Bedreigingen

In deel 1 wordt een korte opsomming gegeven van de bedreigingen, zoals verontreiniging, inpoldering en verstoring. Daarin komt de belangenafweging naar voren, het ontbreken van diepgaand onderzoek naar de effecten van verstoring, cumulatieve effecten en de relatieve bijdrage van de verschillende verstoringen.

Zeehonden en vogels

Vervolgens wordt ingegaan op de populaties van zeehonden en vogels, de invloed

die de afsluiting van de Zuiderzee en de Lauwerszee heeft gehad op deze populatie door het veranderde geomorfologisch karakter van de Waddenzee. Met name de gewone zeehond kan zich door de verontreiniging en door het gebrek aan voldoende speentijd op de banken door de toegenomen getijde-amplitude moeilijk staande houden. Een aanhoudende of toenemende verstoring zou de reproductie van de gewone zeehond verder aantasten.

De afsluiting van gebieden op grond van artikel 17 van de Natuur-
beschermingswet heeft om deze reden dan ook een breed draagvlak onder de
rekreatieve wadvaarders.

Opvallend is dat de populatiecurve van de zeehond een gelijkvormigheid bezit
met de curve van de vaart op de Waddenzee.

De vogelstand wordt bepaald door het aanbod van voedsel en de rust tijdens de
broedperiode.

De grootste voedselgebieden zijn de kwelders. Deze worden niet bezocht door de
wadvaarder.

Tijdens het hoogseizoen voor de wadvaarder is de vogeldichtheid op de
Waddenzee rond het minimum, terwijl er een optimaal voedselaanbod is. Reden om
te veronderstellen dat een eventuele lokale verstoring door een drooggevallen
schip geen blijvend nadelig gevolg heeft voor de fouragerende vogels.

De wadvaarder en zijn zee

Na deze kenmerkende aspecten van de Waddenzee wordt het gedrag en het
vaargebied van de rekreatieve wadvaarder omschreven. Hij staat bekend als een
natuurminner, gesteld op rust en wars van ingrepen in de natuur. Zijn varen is
een way-of-live, die past binnen de uitgangspunten die behoren bij de instand-
houding van het natuurgebied.

Het watersportonderzoek Waddenzee 1988

In 1988 is een onderzoek uitgevoerd naar de kwantitatieve toename van de
watersport ten opzichte van 1982.

Bij de methodiek van het onderzoek kunnen enige kanttekeningen worden
geplaatst.

Verwachtingen over de groei

Over de groeiverwachtingen schrijft het rapport dat de toegenomen groei van de
afgelopen jaren niet heeft geleid tot toenemende verstoring. Dit vindt zijn
oorzaak in de omstandigheid dat de groei zich voornamelijk afspeelt bij de
kieljachten die gebonden zijn aan de diepere geulen.

De groei van het aantal platbodemschepen is achtergebleven bij de andere
schepen.

De toegenomen aantallen platbodemschepen gedurende het hoogseizoen is geen
reden om te vrezen dat de vaart op de ondiepe delen van de Waddenzee evenredig
of merkbaar zal toenemen.

De beleidsnota's

In deel 2 volgt een korte bespreking van de Planologische Kern Beslissing
Waddenzee, de Algemene Beheersvisie Waddenzee en het Aanwijzingsbesluit Waddenzee.
Onderling werden de drie stukken beschouwd op hun consistentie.

Daarnaast wordt ingegaan op de afweging van de belangen. Deze belangenafweging
is een essentieel onderwerp geworden voor de rekreatieve wadvaarder. Zijn
aanwezigheid op de Waddenzee is onderwerp van discussie geweest bij
bestuurders en beheerders. De positie van de wadvaarder werd daarbij niet
optimaal behartigd. Hij had reeds (als eerste) een aandeel geleverd in het
streven naar een gezond eco-systeem op de Wadden. Grote gebieden werden voor
hem in 1981 reeds afgesloten.

Opmerkelijke, tegenstrijdige uitspraken in de verschillende beleidsdocumenten
worden aan het licht gebracht.

Ook wordt duidelijk dat enkele visies in het kader van de beperking van de
verstoring worden uitgedragen, maar dat economische motieven tevens aan deze
uitspraken ten grondslag liggen.

Over de zonering kan gesteld worden dat bijna elke nota een eigen idee over
zonering heeft. Eensgezind zijn de nota's over het varen binnen de betonning
en in diepe geulen. Dit varen zou geen verstoring teweeg brengen. In grote
tegenspraak hiermee is het naar buiten gebrachte voorstel om betonning op te

gaan nemen.

De Gemeentelijke Verordening Waddenzeegebied

Deel 3 beperkt zich tot de Gemeentelijke Verordening Waddenzeegebied. Deze verordening brengt ingrijpende veranderingen teweeg voor de recreatieve wadvaarder.

De verordening geeft het college van B & W de mogelijkheid gebieden af te sluiten zonder inspraak van belanghebbenden. Dit is in ferme tegenspraak met de procedure die de Natuurbeschermingswet voorstaat.

In de verordening wordt gesteld dat deze toegepast wordt bij excessen. Een omschrijving van dit begrip ontbreekt.

Ook wordt in de verordening de afvalconcentratie op de kustlijn gerelateerd aan de recreatieve wadvaart. Enige nuance ontbreekt en stelt daarmee de recreatieve wadvaarder ten onrechte in een kwaad daglicht.

De uitgangspunten van de verordening worden gerelateerd aan enkele artikelen. Uit deze koppeling blijkt dat de uitgangspunten in de feitelijke verordening niet zijn terug te vinden.

Bij de bespreking van enkele artikelen blijkt de verordening verregaand te treden in het besluitgedrag van de vaarders. Dit zou kunnen leiden tot gevaarlijke situaties, het bevorderen van verstoring langs de laagwaterlijn en het bevorderen van het varen in kleinere geulen.

Tot slot spreekt de verordening zich uit voor de voorkeur het speedbootvaren toe te staan op aanlegplaatsen en nabij jachthavens. Het rustieke karakter van deze lokaties, voorzover nog aanwezig, wordt daarmee verder aangetast.

Enkele conclusies uit de drie delen

* Door de afsluiting van de Zuiderzee en de Lauwerszee is de getijde-amplitude vergroot met het gevolg dat de speentijd voor jonge zeehonden afneemt en de voedselrijke kweldergebieden in omvang afnemen.

* De recreatieve wadvaarder kan niet verantwoordelijk worden gesteld voor de verstoring van de zeehonden daar reeds in 1981 is besloten tot afsluiting van de zeehonden(speen)banken voor de recreatieve wadvaart.

* De wadvaarder heeft zich al aangepast aan de wensen van velen om de zeehond in zijn strijd om te overleven niet te verstoren. Hij heeft geaccepteerd dat binnen het kader van een zorgvuldige afweging alle banken waarop gezoogd wordt worden afgesloten.

* Het Watersportonderzoek 1988 laat op cruciale punten enkele steken vallen.

-De observatie/teldagen zijn door omstandigheden selectief gekozen.

-De selectie van schepen in de Waddenhavens voor een interview is niet representatief voor de recreatieve vloot op de Waddenzee.

* De groei van de recreatieve wadvaart met schepen die geschikt zijn om droog te vallen zal kleiner zijn dan op grond van de groei van de gehele vloot over de afgelopen jaren is te verwachten.

* Verder afsluiten van de gebieden, uitsluitend voor de recreatieve wadvaarder zal geen positieve effecten hebben voor de natuur.

* Het Structuurschema Openluchtrecreatie stelt dwingende maatregelen voor om een verschijnsel waarvan de frequentie en de schadelijkheid niet bekend zijn te verhinderen.

* De gemeentelijke verordening en het Watersportplan kennen grote verschillen met betrekking tot de wenselijkheid om ankerplaatsen aan te bevelen.

* Het rijksbeleid voor de Waddenzee is afgestemd op de internationale betekenis die dit natuurgebied heeft.

Dit beleid streeft naar een breed maatschappelijk draagvlak op nationaal en internationaal niveau. Dit draagvlak overstijgt het gemeentelijk belang.

* De verordening geeft aan het college van B&W bevoegdheden die strijdig zijn met de uitgangspunten van de Natuurbeschermingswet.

* De verstoring door het droogvallen van schepen wordt in de verordening gering verondersteld. Toch gaat de verordening regelend optreden ten aanzien van dit droogvallen.

* Het doel van de verordening, n.l. het verder beperken van de verstoring, wordt door de inhoud van de artikelen uit de verordening teniet gedaan.

* De verordening is uitsluitend bedoeld voor het regelen van de recreatieve activiteiten in het gebied. Reeds eerder is door bewindslieden verklaard dat juist de Natuurbeschermingswet zich daar voor leent.